לזכר עולם יהי' צדיק

ה"ה

נשמת כ"ק אדמו"ר הרה"ק ציס"ע אוהב ישראל רכבו ופרשו

מרן אליעזר זוסיא בן הגה"ק ר' ישראל אברהם זצוקלה"ה

מסקולען

אשר מסר נפשו עבור חינוך ילדי ישראל בדרך התורה והקדושה ועד יומו האחרון לא נח ולא שקט כדי למצא איזו תיקון לטובת ותפארת הישיבות הק', הוא הגבר הוקם עולו של תורה ועל ידו נערך קונטרס זה. זכותו הגדול יגן עלינו וימליץ טוב בעדנו בתוכ"י ונזכה לראות בקרוב בישועת ישראל ובגאולתן ע"י משיח צדקנו.

עלה בסערה השמימה כ"ט אב ער"ח אלול ה'תשמ"ב

ת.נ.צ.ב.ה. זיעועכי"א.

ח. עלינו לדעת כי המסית העיקרי לעון החמור הזה של אביזרייהו דגילוי עריות הם הספרים האסורים שצצים יום יום וכל רחובות ושוקים מלאים מהם ולצערינו הגדול מכניסים אותם הרבה פעמים גם לבתים חרדים. הם המחריבים הגדולים, ועל ידיהם נספו מאות אלפי נשמות בני אברהם יצחק ויעקב מחיי קדושה ונגרם בכיה לדורות לעמינו הקדוש.

ט. בכלל זה התמונות האסורות המושכות לב ההמונים על כל פינה ועל כל רחוב והרבה סייעתא דשמיא צריך כל אחד ואחד למחוק הרושם הרע מלב הישראלי.

י. על הרמי"ם והמחנכים מוטל חוב קדוש לכוון עמקות דרכי החינוך נגד תופעות העגומות האלה, והם יכריעו בזה מה לפרש ומה לסתום ולעמוד בפרץ הירידה הגדולה כדי לבא לבחינת יראת ה' טהורה עומדת לעד, וכארז"ל שזה הלומד בתורה בטהרה.

תושלב"ע.

נראים מתוקים בתחלתן ומרים בסופם שמולידים עצבון רוח אי שביעת רצון וגוזלים מהאדם שמחת החיים שלו.

ד. משא"כ שמירת קדושת הברית ועינים והזהירות בכל מיני נגיעות איסור וקריאת עתונים וספרים אסורים גורמים שמחה וחזוק, מנחילים לו שמחת החיים ושערי תורה ויראת שמים נפתחים לפניו.

ה. התרופה העיקרית לזה הוא למוד תורתינו הקדושה וכלשונו הקדוש של רבינו הרמב"ם סוף ה' איסו"ב, לפיכך ראוי לו לאדם לכוף יצרו בדבר זה ולהרגיל עצמו בקדושה יתרה ובמחשבה טהורה ובדעה נכונה כדי להנצל מהן וכו' וכן ינהג להתרחק מהשחוק, ומן השכרות ומדברי עגבים (נבול פה) שאלו גורמין גדולים והם מעלות של עריות.

ו. גדולה מזו אמרו יפנה עצמו ומחשבתו לדברי תורה וירחיב דעתו בחכמה שאין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה, ובחכמה הוא אומר אילת אהבים ויעלת חן וגו' באהבתה תשגה תמיד (ע"כ ברמב"ם שם).

ז. אם המדובר בתורה הרצון בזה תורה עם יראת שמים קדומה, על ידי למוד בספרי מוסר ויראים מקדושי עליון שהיו בעצמם קדושים וטהורים,וכבר ידוע מה שאמר הח"ס זי"ע על עצמו שאם אינו לומד במשך ג' ימים חובת הלבבות מרגיש חסרון ביהדות על עצמו, ועצם למוד התורה כדאי לבא לנקודת האמת שבתוה"ק, ושהלמוד יביאנו לידי מעשה.

הקונטרס קול קורא לבחורי ישראל של הגה"צ מסקולען שליט"א שנכתב באופן טוב מאד להודיע חומר האיסור.
וע"ז באתי עה"ח

משה פיינשטיין

דברי הגאון ר' **שמואל הלוי וואזנר** שליט"א ראש ישיבת חכמי לובלין ואב"ד זכרון מאיר.

מעותק מספרו שבט הלוי תשובה ק"ס אבן העזר מהדו"ת, אשר כתב לועד התעוררות לשמירה בעניני קדושה
ואלה הם חלק מדבריו:

א. ראש וראשון עלינו לדעת שהמדובר בעון זה בעבירה דאורייתא חמורה שבחמורות שאמרו עליה בש"ס נדה י"ג ע"א דחייבים עליה מיתה בידי שמים, והוא שקול נגד גלוי עריות שפיכת דמים וע"ז, ומעכב ביאת משיח צדקינו ואין מכניסין אותו במחיצתו של הקב"ה ח"ו.

ב. פגם חטאת נעורים מעכב ביאת משיח צדקינו, והוא הגורם הגדול על אריכות הגלות, והגורם העיקרי על צרות ישראל וכל הגזירות שעברו על ראשינו, וכארז"ל כל מקום שאתה מוצא ג"ע וע"ז אנדרלמוסיא באה לעולם והורגת רעים וטובים.

ג. כל הבקי בתהליכי החיים והחינוך יודע כי כל הירידות והעליות של האדם תלויים בשמירת הקדושה קדושת הברית, פגמי הברית

חומר הענין. ע״כ אבקש מכ״ת נ״י לקבל את חבילת הקונטרסים הנשלחים בזה, וליתן רשות לחלקם ולמוסרם לכל תלמיד ותלמיד. וברצות ה׳ נסייעם בזה לחיזוק התגברות על יצרם. וזכות גדול ושכר היא להמורים והמסייעים שיזכו את התלמידים בחיזוק שמירת הברית, ובזכות זה ישמרו המורים והמזכים התלמידים מכל ר״ע, ואך טו״ב לישראל, ונזכה בקרוב להגאולה הטובה השלמה עם הגואל הטוב האמיתי משיח צדקנו בבא״ס.

החותם בברכה המשולשת בתורה המשולשת והנצחית — בכבוד אהבה וידידות — ובברכת הרמת קרן התורה ויראת ה׳ וקדושה בישראל.

הק׳ **אליעזר זוסיא** בהרהגה״צ **רי״א** ז״ל **פורטיגול**

דברי הגאון הגדול ר׳ משה פיינשטיין שליט״א
ראש ישיבת תפארת ירושלים.
מש״כ על המכתב והקונטרס הנ״ל

בעה״י י״ב טבת תשל״ח.

בודאי הוא דבר נכון מאד מה שעורר הגה״צ מסקולען שליט״א (זצ״ל), ומשגיחי הישיבות צריכין להשגיח ע״ז בדיוק, וידברו עם אלו החשודים בזה ובעיקר במקומות שאיכא שם דארמיטארי, וגם לאלו שחשודים ח״ו טוב מאד שיתן להם את

לכבודכם לדבר עם תלמידים בענינים כאלו ואפשר גם מאוס בעיניכם לדבר מזה, אולם לדעתי העני׳ הוא מה שהורה לנו שלמה המלך ע״ה במשלי ג׳ בפ׳ י״א ״מוסר ה׳ בני אל תמא״ס ואל תקוץ בתוכחת״ו״, ולכאורה הוא כפל לשון במלות שונות, אולם מצינו בדברי חז״ל שאפילו על דברים שנראים כגנאי אמרו — תורה היא וללמוד אני צריך — ובפרט בדברים הנוגעים לאיסורים נוראים שתולדותיהם נוראים, בודאי מחויבים לדבר ולהוכיח בזה, כי הם הם עיקרם של תורה וקדושת ישראל, יעוין באוה״ח הק׳ זצ״ל בפסוק את משפטי תעשו ואת חקותי תשמרו וגו׳ בתחלת פ׳ עריות יעוין מ״ש רבינו האוה״ח הק׳ זצ״ל דברים נוראים, וזה י״ל שאמר שלמה המלך ע״ה, ״מוסר ה׳ בני אל תמאס״ בדברים הנראים כמאוסים לעיין בה, זה אל תמאס, וזהו לעצמך, ואח״כ אמר ״ואל תקוץ בתוכחתו״ היינו לקים בזה מצות הוכ״ח תוכי״ח גם לאחרים, ולא תאמר מאוס הוא וכקוץ הוא לדבר ולהוכיח בזה, וזהו ואל תקוץ בתוכחתו, כי הלא ישראל ערבים זע״ז, ובפרט לתלמידים בוודאי החיוב ללמדם ולהוכיחם בדבר וליתן להם בזה חיזוק גדול במלחמתם מלחמת היצר השוק רח״ל.

ולמוכיחים יונעם ותבא עליהם ברכת טוב.

ולמטרה זו מצאתי א״ע כמחויב בדבר להוציא לאור חוברת הנוכחית* קול הקורא לצעירי ישראל לעוררם ולבאר להם את

* כוונתו על חוברת ״קול קורא לבחורי ישראל״ דברי מוסר וחיזוק בקדושת הברית

תדעו נא שבאו לפני אחדים מצעירי בני ישראל גם מבני הישיבות במרירות לב וגילו לי שנפלו ברשת העברה החמורה רח״ל המבוארה בגמ׳ נדה דף י״ג, ורבינו הגדול הרמב״ם ז״ל קרא את העברה ניאוף ביד ר״ל וכאלו הרג את הנפש. אין המדובר מכלל התלמידים רק די אם נמצא במקום קדוש תלמידים אחדים ובפרט שנראים ״כתלמידים הגונים״ ורק מפני חסרון דעת מחומר הענין או שחסר להם חזוק וכלי זיין רוחניים מספיקים כנגד תאוות עריות שקראה רבינו הרמב״ם ז״ל תאוה הכי חמורה. —

ומוריהם הטובים שומרים א״ע שלא לדבר עם התלמידים מענינים כאלו, אפשר מפני שיראים שלא לגרות יצה״ר בתלמידים כשמדברים מזה. אולם במחילה מכבוד תורתכם, היצה״ר אינו ממתין על זה שידברו המורים מזה ואח״כ יסיתם ח״ו, הוא בלא״ה מדבר ומסית את לב הצעירים, ותרי סרסורי דעברה והאויר שבשוק מסַבבים את לב הבחור. ואם אנו מטמינים א״ע לדבר מזה, האחריות ח״ו עלינו. ואדרבה אין לירא מזה כשמחזקים את התלמיד התמים נגד היצר, וכבר אמרו בגמ׳ פסחים דף י״א על כה״ג איהו עצמו מחזר עליו לשרפו מיכל קאכיל מני׳? היצה״ר והסביבה והשוק אין מטמינים א״ע ומדברים ומסיתים לב הבחור יום יום, עד שבעווה״ר נופלים ברשת ואין מי שיחזיקם ויקימם.

ע״כ נתעוררתי להעיר את לב כ״ת יחיו שנחוץ מאד לדבר ולהזהיר את התלמידים בענינים אלו ובאזהרת התורה הקדושה ולא תתורו אחרי לבבכם ״ואחרי עיניכם״. יודע אני שאין נעים

מכתב קודש מכ"ק אדמו"ר מסקולען זצוק"ל.

בעזהי"ת, חודש טבת ה'תשל"ח.

שלמא רבא לגברי רברבי מופלגי תורה ומרביצי תורה ה"ה ראשי הישיבות בישראל ואשר אתם המנהלים הנעלים ונכבדים הע"י.

חיים ברכה ושלו'.

סלחו נא לי אתם מרביצי תורה על שאני מעיז לעורר את כבוד תורתכם בענין הנוגע לתכלית הנרצה דהישיבות. וכבר אמר דוד מלך ישראל מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי.

הנה ידוע שתכלית למוד ויגיעה היא המעשה, וכמחז"ל בברכות דף טו"ב מרגלא בפומי' דרבא תכלית חכמה תשובה ומע"ט וכו' וכמאה"כ ראשית חכמה יראת ה'. ויעוין בגמ' שבת דף ל"א ע"ב מכריז ר' ינאי חבל על דלית לי' דרתא ותרעא לדרתא עביד, ולמותר יחשב לפני כ"ת לחשב כרוכלא מאמרי תורה נביאים כתובים ותלמוד, שעיקר ותכלית למוד התורה היא יראת ה'. והישיבות הקדושות שהם עמודי עולם בוודאי העיקר להשגיח ולנטוע בלב התלמידים יראת ה', ובפרט בזמננו בעווה"ר שרוח הטומאה פרשה רשת בכל צעד בעווה"ר לרגלי התלמידים.

ע"כ ידידיי מורי ורבותי אל נא תדינו מכתבי זה כמכתב מאיזו שוטה שרוצה להתערב בדבר שלא שייך לו, כי אם שימו לבכם למה שאכתוב להלן.

מי הם מסתובבים בזמן הפנוי ואודות המלמדים של הדע״י קעמפ״ס להשגיח את מי לוקחים למשרה זו.

על המוסדות לארגן עצמם ולנקוט צעדים שיהי׳ סדר בענינים אלו בכל הקעמפ׳ס אפילו אותן שאינם שייכים למוסד, כמו קעמפ אגודה, ותורה ודעת, ומונק, וכדומה.

יט.

הוספה להתקנות בסדרי הלימוד להתלמידים.

כיומיים לפני הסתלקות מרן האדמו״ר מסקולען זצוק״ל קרא אותי (המעתיק) ואמר לי: שלא הי׳ יכול לישן כל הלילה מפני צערו והתבוננותו איך מגיע לבחורים היושבים באוירא דקדושה בהישיבות הק׳ שגם הם ח״ו יוכלו ליפול בהטומאה הזאת, ולפנות בוקר האירו עיניו משמיא שהסבה לזה הוא מיעוט האמונה, שהאמונה הוא רק מן השפה ולחוץ ולא נשרש בקרבם היטב, ולזאת פקד עלי שאכניס עוד תקנה בין התקנות והוא ללמוד עם התלמידים בעניני אמונה דהיינו לחזק ולהשריש בלבם האמונה בהשגחת ה׳ ובנצחית התורה וללמד לפניהם בפי׳ המשניות בפ׳ חלק במס׳ סנהדרין מה שדיבר וסידר שם הי״ג עקרים ביסודי אמונתנו הק׳ וכיו״ב בספרי הראשונים, ללמדם ולבארם מדי פעם באר היטב לפני התלמידים.

* * *

הגוים העובדים שם.

3. להיות עין פקיחא בכל עת ובפרט בשעות הלילה על המתרחש.

4. להזהיר ביותר הילדים שלא ילכו מחוץ למחנה כלל אף לתוך היער וכדומה בלי שיהי' מי שהוא עמהם שראוי לשמור עליהם.

5. וביותר צריכים לשמור שלא יסעו להעיירות הגדולות בהמקומות שיש שם המקומות הבידור כמו בעיר וואודבער"ן וכיו"ב, וכדאי הי' לארגן בהמחנות גופא שיתאספו ביחד במסבת מריעים על טהרת הקודש בריקודין ובסיפורי מעשיות ובשירות וניגוני שמחה וניגוני התעוררות ולנאום לפניהם ולחלק להם מעדנים ומגדנות על טהרת הקודש, כדי שלא ימשוך לבם למקומות אחרים.

6. צריך להיות בכל דארמיטארי ופנימי' מנעול ושומר כל הלילה שידע הבחור והילד שיש מי שיכול לבוא ולפקח עליו.

יח.

על המוסדות מוטל להיות זהיר בהתלמידים בקיץ.

1. להזהיר הילדים בכל התוקף שלא ילכו לסתם קעמפ'ס (כי ידוע שהרבה נכשלים שם), ואם יודעים שהילד הולך למחנה קיץ שאינו הגון בחברותא וכדומה צריך שהמלמד והמנהל יפגש עם ההורים לעוררם על היזק ענין זה וכו'.

2. שיהי' להם עין פקיחא על הילדים האיך הם מתנהגים בהקיץ ובאיזה קעמפ'ס הם נמצאים.

3. לסדר השגחה על הילדים שנשארים בקיץ בעיר, להשגיח עם

וכדאי להמנהל להורות להמלמד איך ללמוד פרשיות אלו ולדוגמא להם, והעיקר להכניס ולהסביר לפני התלמידים את הקדושה הטמונה בפרשיות האלו, ואז בודאי לא יצא מכשול והיזק מלימוד התורה הק׳.

אמנם צריך עוד ישוב הדעת איך להתנהג בזה, כי מצד א׳ אין כדאי למסור דברים כאלו לכל מלמד ומלמד, אמנם גם לדלג הפרשיות האלו אין כדאי שלא לגרות נפשם שירצו לחקור בנסתרות מהם, וכן אין כדאי שילמוד זאת מי שאינו בר הכי לזה, ולכן כדאי שהמנהל יכין א״ע לזה היטב בהכנה בחיפוש בספרים המוסריים והחסידיים והוא ילמוד זאת לפני התלמידים, ובפרשיות אלו צריכים לבאר היטב לפני התלמידים גודל קדושת אבותנו וכדומה המונחים בפרשיות אלו שלא ישאר ח״ו בלבן שורש איזו דבר רע או הבטה רעה על תורתנו הק׳ ח״ו.

2. למנות איש בכל בית המדרש שישגיח על הבאים ועל המסתובבים ועל הרווקים הגדולים והקשישים שמסתובבים שם (שבעווה״ר יש ביניהם הרבה מושחתים) שלא יקלקלו ילדים כנודע גודל המכשולות שיצאו כבר מאלו.

יז.

אודות המחנות קיץ (זימער קעמפ״ס).

1. ליזהר מאוד באותם הנשכרים להיות המדריכים בהקעמפ׳ס, ולחקור בהמוסדות שהיו שם אם אין עליהם שום חששות.

2. כמו״כ יש ליזהר על כל הפועלים, מלצרים, מצילים, וכן על

עושים אז, ועם מי הם משחקים אז, ובמה הם משחקים, ושלא ילכו לבית חבריהם במקום שהבית של חבירו יכול להזיק ח״ו על השפעת הילד וכדומה, ובעיקר שלא יסתובב הילד ריקם ובטל בהרחובות בלי שום השגחה, ואם אי אפשר שיהי׳ א׳ בהבית, עכ״פ יראו לסדר שילך לקרוב כגון דוד או גיס גדול ובעל אחריות ומוחזק לי״ש שישגיח עליו, (באופן שלא יהא בזה איסור יחוד — ואם יש שם בנות צ״ע), ולא יסתובב לבדו בלי עין פקיחא עליו.

וביותר צריכים שמירה יתרה ביום ש״ק אחה״צ ומוצש״ק ובערש״ק אחה״צ.

וכדומה עוד הרבה דברים שהצורך להסביר להההורים כפי ראות עיני המנהל.

9. הרבנים הגאוה״צ שליט״א משתתפי האסיפה הנ״ל עוררו לעורר על מה שאין נזהרים להפריד בין ילדים וילדות במשחקם וכדומה אף גם בין הקרובים והמשפחה, כי זה יכול להיות גורם גדול להזיק ולהשפעה רעה על נשמת הילד הצעיר.

טז.

הערות כלליות.

1.בנוגע ללימוד פרשיות, בדרך כלל לא לדלג רק ללמוד בפשטות, ואם יש שאלות שאפשר לענות לפי הבנתם צריכים לענות, ורק במקומות שאי אפשר להמלמד ללמוד רק אז לדלג,

ג"כ חוטפים הצצה בזה, ומה יעשה הבן שלא יחטא, אם רואה את מעשה העברות לפני עיניו ממש.

3. וביותר יש להתריע ולעורר את ההורים על הסכנה וההשפעה הגרוע שנגרם ע"י הכלי הטמא הטעלעוויזיא (שנאסרה מכל גדולי הדור) אם נמצא בבית ח"ו, שזה הגורם הראשי המביא היזק ניכר בלב התלמידים לכל הרעות שבעולם, ואפילו אותם שאין להם הכלי הזה בביתם ג"כ יזהרו מאד שלא ילכו ילדיהם לבית שכינם וכדומה להסתכל שם בהכלי הטמא הנ"ל ר"ל.

4. גם לעורר את ההורים שישגיחו שהילדים לא יטפלו עם הראדי"ו, וגם שישגיחו במה ששומעים מהראדיו כדי שלא יבואו לידי קלקולים ע"י שמיעת דיבורים לא נאותם מניבול פה וזמירת נשים אשר קול באשה ערוה וכדומה אשר השפעתן רעה ח"ו.

5. גם לעוררם על זהירות טהרת הלשון בהשיחות שבין ההורים, ואף שנדמה להם שהילד עוד קטן ואינו מבין, אכן הרבה ילדים תופסים מה שמדברים, וזאת מזיק להם מאד.

6. גם שיזהרו ההורים שלא לשלוח אף פעם את ילדיהם למקוה או לבריכת שחי' (סווימינג פואל"ס) לבדם, רק בהשגחת אדם גדול מהימן ומוחזק ליר"ש, וגם להגביל את זמן הימצאם בהמקוה או בהבריכת שחי'.

7. לשמור על הילד שלא יהי' הפקר בשום זמן, ולדעת בכל עת איפוא הוא נמצא, ועם מי הוא מתחבר.

8. לעורר את ההורים כשהילדים באים הביתה שא' מהגדולים שבבית יהא נמצא אז בבית, שיהי' מי שישגיח עליהם מה הם

בלב התלמידים, עכ"ז לא יצא מזה דבר שלם, ואדרבה עוד עלול ח"ו שכל העמל יהי' לריק ח"ו אם לא נשתף גם את ההורים בעול החיוב של חינוך ילדיהם, ואם אי אפשר להם לעזור לזה בדרך החיובי (כגון ללמוד בעצמם עם הילדים ולדבר עמהם בעניני יראת שמים וכדומה מפני שאין להם פנאי וכיו"ב), עכ"פ שלא יהרסו בידים את מה שעמלים המחנכים להכניס בלב ילדיהם.

ולכן נחוץ מאד מאד שכל ת"ת וכל ישיבה יאספו מזמן לזמן את כל ההורים של תלמידי הישיבה — באופן אישי — מבלי יוצא מן הכלל — ולהזמין מגידים ורבנים מפורסמים אשר ה' נתן להם לשון למודים, שיסבירו לפני ההורים את גודל החיוב והאחריות המוטל עליהם בנוגע לחינוך ילדיהם לתורה ויראת שמים, ועכ"פ לעוררם על הדברים השלוליים שיכולים להביא ח"ו לידי הרס וחורבן חינוך ילדיהם, ולהסבירם אודות השותפות המועיל שיכולים ההורים להביא לחינוך ילדיהם לתורה וי"ש וח"ו להיפוך להרוס את כל מה שהמחנכים עמלים להכניס בלב התלמידים, ויפה שעה אחת מקודם להתחיל באסיפות נחוצות האלו.

2. לעוררם על הסכנה לחינוך ילדיהם הטמונה במה שההורים אין נזהרים להכניס בביתם העתונות הזולות — ובפרט העתונות של אחה"צ — המלאים רק טינוף וזוהמא ואין בהם שום תועלת, וביותר אם מכניסים ח"ו את המאגעזינע"ן השונות המלאים כל מיני זוהמא וטומאה באופן הכי גרוע ביותר, ואפילו אותם שרק הנשים קוראים בזה, אכן הבנות לומדים א"ע מהאמהות, והבנים

הביה"כ, והעצה לזה לאסור לכתוב בכלל, ולחקור ולענוש את הילד המלכלך.

9. בענין חדר המשרדים (אפיסע"ס) הנמצאים בבנין הישיבה או הת"ת שלומדים ומסתובבים שמה בחורים וכדומה, שלא יעבדו ולא יסתובבו שם בתולות ונשים במקום שהאנשים והבחורים מסתובבים, כי עי"ז יכולים לבא לכמה מכשולים, ועכ"פ מידי הרהור עברה לא יצאנו.

10. למנות משגיח מיוחד שיהי' אברך מוחזק למופלג בתוי"ש טהורה למשגיח בלילות בהפנימיות (דארמעטארי"ס) שיסתובב כל הלילה להשגיח בעין פקוחא על הנעשה.

11. למנות משגיח מיוחד על הילדים בעת משחקם ובחדר האוכל לראות איך ובמה הם משחקים, ואדרבה המשגיח גם יכול לעזור להם במשחקם, שיתן להם משחק כזה שהוא עפ"י דרך התורה.

12. כדאי הי' להנהיג בכל הדארמעטארי"ס בחדרי השינה של הבחורים שלא יוכלו לנעול את דלתי חדרי השינה שלהם מבפנים.

13. גם להזהר שלא ישנו שני בחורים בחדר א' לבדם, ויש שהנהיגו מנהג טוב שלא לתת בפנימי' לשני בחורים לשכת יחדיו על מטה אחת.

טו.

להעיר להורים

1. הנה אחרי כל העמל והיגיעה שמנהלי הישיבות והראשי הישיבות והמלמדים עמלים להכניס ריח של תורה ויראת שמים

כבר הי׳ בעווה״ר לפי ידיעתנו מעשים כאלו אשר המלמדים הכשילו את התלמידים רח״ל.

2. המחלקה של לימוד חול (ענגליש דערפארטמענט) שבהישיבה צריך שתהי׳ דוקא תחת פקוח הנהלה הרוחנית, ולבקר היטב את חומר הלימוד בלימודי החול שלא יתערב בהם דברים זרים לרוח תורתנו הק׳, ובמיוחד כהתמונות שבהביכער, היכולים להביא היזק להנשמות הטהורות של תינוקת של בית רבן.

ובוודאי הי׳ כדאי אלו הי׳ מתאגדים ביחד כל מוסדות התורה החרדים להו״ל ספרי לימוד מיוחדים של לימודי חול שיהי׳ על טהרת הקודש.

3. להשגיח את מי לוקחים למורים באנגליש שלא יקחו ח״ו סתם אנשים מופקרים, ולחקור עליו בהמוסדות שהי׳ מקודם אם הי׳ איזו בעיות או חששות עליו — ויש לדון אם להדר על נשוי — ובפרט הדבר צריך זהירות יתרה במקום שלוקחים נשים למורות באנגליש.

4. להשגיח על הפועלים והעובדים בהמוסד (אף הגוים) בעינא פקיחא.

5. שיהי׳ שמירה על היוצא ונכנס.

6. שלא יהי׳ איזה מקום סתר בבנין שיהא ביכולת בחור או מי שהוא להסתיר עצמו שם.

7. בהמקוואות ובהבריכות השחי׳ (הסווימינג פואל״ס) צריכים שמירה והשגחה ביותר.

8. להשגיח אם נמצאים נבול פה ושאר דברים כתובים על דפנות

בסדר.

קצת מאופני ההבחנה.

1. אם רואים ילד שאבד החשק והטעם בלימוד ובתפלה.
2. ילד שהוא מהורהר מאד (וואס פאר מוח׳ט זיך זייער) בשעת הלימוד.
3. ילד מודאג יותר מדאי. ילד בודד ומסתייג מחברים.
4. צריך לשום לב לשמוע להדיבורים ולהשיחות של הילדים איך הם מדברים, כמו שאי׳ בספה״ק שמדיבורו של אדם ניכר מה טיבו.
5. יש מקום להבחין בשעת השחוק, בהרבה נגיעה ובשעה שהם מתקוטטים ומכים זה את זה.
6. ידידות הרבה יותר מהרגיל (צופיעל חבר׳שאפט).
7. יש לחשוש ביותר על הילד הנעים, א ב׳טעמ׳ט יונגעל, ועל החושש על המראה שלו ועל יפיו.

עוד כמה וכמה אופני הבחנה שעל כל מלמד להבחין מצד עצמו

ועיקר גדול שידעו כי ההבחנות האמורים הם אך ורק חשש ואין לעשות ולבנות מחששות רק יותר שימת הלב.

יד.

הוראות להנהלת ומנהלי הישיבות.

1. לחקור ולדרוש היטב אם המלמד הוא בסדר בענינים אלו, כי

זאת רואים לצערנו בדורנו השפל שלאחרונה נתרבתה הפיתוים של המסיתים להמשיך את לב הנעורים לאיסורי עריות, ויש כבר בעווה"ר בכאן מפלגה גדולה, וגם בהראשים והשרים נתפשטה נגע זה, והתארגנו בארגון אופעציעל"י, ועשו מהפכה גדולה בדבר שאף בין האוה"ע לא הי' נשמע דבר כזה, ועושים פראפאנגאנדע גדולה בעתוניהם ובספריהם הזולות להמשיך את לב הצעירים לטומאה הנוראה הזו, ובעווה"ר נוכחנו לדעת שהי' לזה השפעה קצת גם במחנה התלמידים, ע"כ נחוץ מאד שאנו נלחם לנגדם להחליש כוחם, ולכן נחוץ להזהיר מאד את התלמידים (בדרך סתמא) שלא ישמעו למסיתים ולברוח מהם יותר מן הבורח מן האש, וללמדם את האיסור החמור שבתורה מה שנאמר שם "מות יומתו שניהם דמיהם בם", דהיינו בסקילה כדרשת חז"ל, ושזה הי' החטא של אנשי סדום ושזה החטא גרם להשחית את אנשי סדום. והכוונה ללמוד לפני התלמידים את הפסוקים האלו לפרשם בדרך זה דהיינו על איסור לישן שני ילדים ביחד במטה א' ולא לפרש ח"ו יותר.

יג.

הערות כלליות לכל מלמד.

1. שישים לב על עזיבת התלמידים מהכתה לזמנים ארוכים לבה"כ או למקו"א.
2. להשגיח שלא ילכו יותר מילד א' לבית הכסא בפעם א'.
3. שיהי' להמלמד עינים פקוחות על כל ילד אם אין בו משהו שלא

י.

כדאי הי' להנהיג ללמוד עם הבחורים דיני איסור יחוד, שרובם כבולם אינם יודעים בזה האיסור וכל הדינים השייכים בה, ובפרט כשמתקבצים לפעמים עם קרוביהם וקרובותיהם שחושבים שלא נאסרה אז יחוד, גם בהבתי"ס להבנות הי' נחוץ מאד ללמוד עמהם דיני איסור יחוד.

יא.

כמעט בכל ישיבה נמצאים כמה ילדים אשר לא מרגישים טעם בלימודם מחמת חלישות השגתם וכיו"ב, ועי"ז שהם בטלים כי גם במלאכה אינם עוסקים, ולבם פנוי מהחכמה, וממילא מוצא היצה"ר מקום בלבבם, וגם יכולים לקלקל אחרים עי"ז, ואפשר הי' כדאי לסדרם בלימוד המושך את הלב באגדות חז"ל, אשר מלבד זה הוא ענין גדול כמו שאי' במדרש (ספרי עקב מ"ט) רצונך שתכיר את מי שאמר והי' העולם למד אגדה שמתוך כך אתה מכיר את הקב"ה ומדבק בדרכיו, וגם הוא לימוד קל אשר בזה יכולים גם הילדים החלושים למצוא טעם בלימודם, וממילא לא יהא לבם פנוי ח"ו לדברים הזרים לתורה וי"ש, וצריך לסדר זאת באופן שלא יגרום חלישות הדעת להתלמידים וכדומה, או לסדרם בכתה מיוחדת בלימודים קלים לפי השגתם, אכן כנ"ל רק באופן שלא יגרום להם חלישות הדעת, וצריך עוד ישוב הדעת ודעת תורה בזה.

יב.

הנה אף שישראל אינם חשודים על מש"ז כידוע מחז"ל, בכל

והעיקר צריכים לראות אם אין שם חבר משחית שמקלקל אותו, או אם הוא אינו מקלקל אחרים, ואז יש לדון אם להרחיקו לגמרי מכותלי הישיבה. (וראה לעיל בפתיחת הקונטרס בדברי הגה"ק מסאטמאר זצוק"ל מה שדיבר בזה).

ח.

כדאי להנהיג בכל הישיבות ללמוד עם התלמידים קודם השינה איזו חידוש בתורה לקיים הכתוב שבע ילין בל יפקד ר"ע.

ט.

גם חיוב גדול להנהיג אף בין התלמידים הגדולים לימוד חומש עם פרש"י ז"ל, כי בעווה"ר יוצאים תלמידים גדולים מהישיבות אשר לא יודעים ללמוד לעצמם גם פסוק חומש ורש"י כדבעי, וזה משפיע על כל מהלך ימי חייהם,כי חומש עם פרש"י ז"ל נותן טעם וחיות בהאדם, ובפרט כשלומדים לפניו גם קטע מאוה"ח הק' אשר זה נותן טעם וחיות בהילד, ואם לפנים הי' הלימוד החסידות והמוסר בתור טפל לבחורים, כעת צריך להעשות חוב ועיקרי, וגם שמגיד שיעור דוקא ילמוד את השיעור בחומש ורש"י לפניהם, כי אם יניחו להם שילמדו זאת בפני עצמם כנהוג אז לא לומדים בחיות וברגש, רק חוטפים כאן כמה פסוקים וכאן כמה פסוקים, ואין לזה קיום, וגם לבחון אותם בלימוד חומש ופרש"י ז"ל, שלא יקבלו התלמידים הרושם כאלו לימוד חומש עם פרש"י הוא רק לימוד טפל.

ב"ה יש מוסדות שאין בהם שום בעיות כאלו, כי הם נקיים מילדים הבאים מבתים כאלו, אכן יש אשר חלק ניכר מהתלמידים נכשלים בזה, וצריכים להרבות בדיבורים בחומר האיסור להרבות בפראפאנגאנדע נגד זה ברבים וביחיד, אבל בשאר מוסדות רק כפי הצורך, ובעווה"ר יש גם מוסדות שצריכים לדבר אודות טיאטער וכדומה דברים חמורים ביותר.

ו.

בנוגע לרבות הפעמים בשנה שצריכים לדבר מהנ"ל, תלוי לפי ראות עיני המלמד לצורך הדבר.

ז.

לדבר עם יחידים אם יש עליו חשש כל שהוא או רואים שצריך חיזוק וכדומה. וצריכים לברר הסיבה אם זה סתם מחוסר ידיעה או שחלש בלימודו (עיין באות י"א) או השפעת חברים או עתונים או הבית וכדומה, וצריך בזה טיפול רב לברר המקור האמיתי שמביא לצרות האלו, ולפי הגורם לדבר אתו בטוב טעם ודעת להסבירו חומר הדברים, וכל פעם כפי הבנת המדבר פעם לרחק פעם לקרב לפי טבעיות הילד, וכפי התקרבות הילד להמדבר, והכל תלוי בהבנת הענין, כי בכל פעם צריכים אופן אחר. ולילדים שנכשלו ר"ל יש לפרשם חומר הענין וחומר העונש, ושיקבלו עליהם בקבלה גמורה להשמר מכל רע אלהבא, ועל העבר יקבלו עליהם לומר חודש ימים בכל יום איזו מזמורי תהלים.

הצרים.

י"ג) ולהזהיר את הילדים על הל' צניעות בלבישת הבגדים והפשטתן אף כשאין א' בהחדר כמו שנפסק בשו"ע שלא יתראה גופו לפני כותלי הבית.

י"ד) וכן להזהירם על דברי מרן הרמב"ם ז"ל שכ' וז"ל: חסידים הראשונים היו מתפארים שלא הסתכלו במילה שלהם, אלא ירגיל עצמו בדברים קדושים כדאמר ר"י מעולם לא הסתכלתי במילה שלי, ולכן כשהולכים למקוה יש להזהר מלהסתכל במילתו, ולהזהירם על צניעות וזריזות בהמקוה, וכן במרחץ כגון בסווימינג פאר"ל.

ט"ו) גם להזהיר את הילדים והתלמידים על מנהג צניעות בבית הכסא, שלא להפשיט מלבושיו יותר מדאי רק כפי הצורך וההכרח, כמו שנפסק בשו"ע, ולהזהר במאד שלא להכשל שם מרוב שעמום במחשבות זרות, ומצד הדין מותר אפילו לחשוב בדברי תורה באם רואה שיצרו מתגבר עליו.

ט"ז) וכן להזהירם מאד על שמירת הלשון שישימו מעצור לפיהם, ובפרט להזהר מלדבר ח"ו דברי נבלה, דמגרי יצה"ר אנפשייהו, וחז"ל אמרו שהמנבל פיו אפילו גזר דין של שבעים שנה הופכים לו לרעה ח"ו, ושמירת הלשון מכוון נגד ברית המעור וכו'.

ה.

בענין טעלעוויזיא"ן, ידוע שהוא מקור כל השחתה, ובפרט בזמננו יש עליו כל דברים מכוערים, אכן הכל תלוי לפי המוסד, כי

מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה ובחכמה הוא אומר אילת אהבים ויעלת חן דדיה ירווך בכל עת באהבתה תשגה תמיד כמוש"כ הרמב"ם ז"ל.

ט) וכדאי להזהירם על קריאת קר"ש שעל המטה בכוונה, וכן על אמירת ד' הקאפ. תהלים הראשונים בכל לילה לפני השינה.

י) להזהירם מאד על שמירת עינים שלא להסתכל ברחוב בעינים פתוחות, ובנסעם ברכבת (טרעי"ן) או בבא"ס או בלכתם בדרך טוב שיזהרו לקיים מצות ודברת ב"ם וגו' בלכתך בדרך, שגם בדרך יהרהרו בתורה או יעיינו בספר של תורה מקום שאין בזה סכנה.

י"א) להזהיר מאד את התלמידים על חומר הענין של ביטול זמן לבטלה, וגם ביושבם בביתם מחוץ מכותלי הישיבה ג"כ לא יבטלו הזמן בלא כלום ולא ישבו בטל דומם, וכל זמן פנוי שיש להם להשתמש בה ללימוד התורה, כי הבטלה מביאה את האדם לידי שעמום ומזה לידי הרהורים רעים השם ישמרנו, וכמ"ש הרמב"ם ז"ל אין היצה"ר שולט אלא בלב פנוי מן החכמה.

י"ב) גם להורות את התלמידים ולהמחיש להם אופן השינה שלא לישן כגוי, רק על הצדדים ולא על גבו ולא על כריסו, ולהדריך להם זאת תיכף בכתה א' ועוד הפעם ביותר כשהם גדולים. (וזה ע"פ הטבע שאם לא ישמר בכך עלול לבא לידי קישוי), וכן להזהירם שלא ילבשו מכנסים הדחוקים על בשרם שלא יבוא לידי חימום, ולכן יזהרו שלא ללבוש בגדים תחתונים צרים ודחוקים שבזה יוכל לבוא בקל לידי איסור, וכן יש להזהר מאד בבגדי ים

עונשים, כי גם ער ואונן לא היו אז ברי עונשין, וגם מה שנאמר שם וימיתהו "ה' " דהיינו שעונש המיתה על עוון זה רח"ל באה אפילו מצד מדת הרחמים המתנהג בשם זה ית', בגמ' נדה דף י"ג ובמה דאי' שם יד לאמה תיקצץ, ובגמ' איבעי' אם זה לטותא או דינא, ואמרינן רב הונא קץ ידי' וכו' ובשו"ע אהע"ז סי' כ"ג, וכדומה. ואולי התלמידים הגדולים ילמדו מבפנים בספר "יסוד יוסף".

ו) וכדאי הי' לנסח נוסח כללי להמלמדים איך ילמדו ענינים אלו (אותם המלמדים או המנהלים המתאימים לזה) שיהי' להם (חוץ ממה שיכינו בעצמם) גם חומר מן המוכן לעזר לדרוש ולעורר את לב התלמידים.

ז) ובנוגע למלמד שאינו מוכשר לדבר בענינים אלו, על המנהל בעצמו לראות שהוא ידבר או שימנה א' שחנן אותו ה' בלשון למודים שיוכל להשפיע על התלמידים בענינים אלו.

ח) גם צריכים להזהירם על הרהורי עברה הקשים מהעברה והעין רואה והלב חומד וכו', ועובר על לאו של ונשמרת מכל דבר רע שאמרו חז"ל שלא יהרהר ביום ויבא לידי טומאה בלילה. וזאת למודעי שעכ"ז צריכים גם להזהירם שלא ידאגו ביותר על ענין זה של חשש טומאה בלילה כי הדאגה בדבר זה יכול להביא אותם לידי מכשול ח"ו, וכן מי שמתקשה מאליו ג"כ אל יתעצב יותר מדאי כי העצבות והדאגה והמרה שחורה בענין זה מביאים את האדם ביותר לידי מכשולים נוראים בחטא זה, רק ישום דעתו ומחשבתו בדברי תורה שהיא אילת אהבים ואהבת תורה ועמקות התורה מסירה ההרהורים הרעים וירחיב דעתו בחכמה שאין

יעוררו בזה, או לקבוע זמן מיוחד ומסוגל שילכו מטיפים מישיבה לישיבה ומת"ת לת"ת לדבר ולעורר בענינים הרמים האלו הנוגעים לשמירת קדושת הברית יסוד כל התורה.

ג) ואפשר הי' כדאי — כדי לחזק את הדברים — שנוסף על הראשי ישיבות והמשגיחים הקבועים בהישיבות יהי' גם וועד של רבנים וראשי ישיבות אשר ה' חנן אותם בלשון למודים שהם ילכו מפעם לפעם כל א' לישיבות חברו לדבר ולעורר בענינים אלו, ואז כשבא אורח לדבר — אורח ת"ח וחשוב — יש בזה יותר השפעה על השומעים ממה כששומעים זאת מפי הרגיל עמהם, וידוע כעין זה מהגה"ק החפץ חיים זצוק"ל שאמר שכדאי הי' שלפעמים יתחלפו הרבנים עם חבריהם הרבנים שכל רב ילך לדרוש ולעורר בעניני דת תוה"ק בעירו של חבירו דוקא וחבירו יבא לדרוש בעירו של השני דוקא, כי הדבורים שישמעו מאיש ת"ח וחשוב אשר לא מורגל עמהם יש לזה יותר השפעה, (וכמובן שגם המרא דאתרא צריך להוכיח באתרי' בענינים הנוגעים ליהדות).

ד) כדאי הי' שילמדו לפני התלמידים מבפנים הגמ' והחומש ממה שיבין המגיד ללמוד בפניהם מחומר הדברים האלו שלא יחשוב התלמיד שסתם דברי מוסר הבא מפה המגיד בעצמו המה.

ה) איזו מראה מקומות ממה ללמוד בפני התלמידים: בפ' אחרי בפ' עריות, והאוה"ח הק' בההקדמה לפ' עריות (שדבריו הקדושים המה יסוד מוצק לקיום התוה"ק ומצוותי'), ללמדם מעשה ער ואונן שנענשו במיתה רח"ל, וכדאי להזכירם מה שאי' בס' החסידים שעל עוון זה יש עונש גם לילדים קטנים שאינם בר

2. לילדים מגיל 12 — 11 — 8 בערך (ברבים בכתה):
א) ללמוד אתם קיצור שו"ע בפנים דיני לבישת בגדים והלכות בית הכסא בהבלעה עם שאר הלכות, ולהזכירם בתוך הדברים שיהודי אינו להבדיל כגוי וכבהמה, ועליו להתנהג בקדושה וטהרה וצניעות בכל עת ובכל מקום, ולהתבייש מהקב"ה שמלא כל הארץ כבודו, (וזהו סימן שהוא כבר בר דעת ואינו כילד שאינו מתבייש).
ב) לדבר ביחידות עם ילד שיש עליו חשש כל שהוא, או שבא לשאול מאליו, או מדבר עם חביריו מענינים כאלו.

3.לתלמידים מגיל 12 ולמעלה:
א) להתחיל לדבר בנוסף לכל הנ"ל בזמן מסוגל גודל חיוב שמירת קדושת המחשבה בטהרה וקדושה בדברי תורה ויראה, ושהעיקר בזה היא שמירת עינים, וכמאה"כ ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וחז"ל אמרו עין רואה וכו', להסבירם חומר האיסור שהוא עבירה מן התורה ולא מן מדת החסידות דוקא, להזהר מלהסתכל בנשים ומדברים שהם נגד התורה וצניעות, ולשום כל מעיינו ומחשבתו בדברים נעלים טהורים וקדושים, ולהרחיב הענין כי הבא לטהר מסייעין אותו.
ב) ולעורר בפרטיות בכל הענינים הנוגעים לשמירת קדושת הברית,
*ואפשר שהי' רצוי שבכל שבוע ביום ה' כשגומרים השיעורים

***הערה:** דבר זה וכן הסעיף שלאח"ז נכתב רק בדרך אפשר על דעת גדולי ישראל אם יסכימו על זה — כך הי' הסכמת כ"ק מרן מסקולען זצוק"ל.

ד.

ההחלטה שהוחלט מגדולי הרבנים וראשי ומנהלי הישיבות באסיפה שהתקיימה יום ה' בהעלותך ט' סיון תשמ"א בבית מדרשו של כ"ק האדמו"ר מסקולען (שליט"א) זצ"ל: שבזמננו שבעווה"ר נתרבה הזוהמא בהרחובות, והנסיונות נתרבו, יש חיוב ללמוד עם תלמידים מחומר הענינים של שמירת קדושת הברית.

לאור ההחלטה הנ"ל הוצעו כמה הצעות ואלו הן:

1. כתיב חנוך לנער על פי דרכו, היסוד של האדם מתחיל מימי הילדות, ולכך יסוד גדול להרגיל את הילד מילדותו ממש לחיות בקדושה וטהרה, שידע שהוא איסור גדול וחמור לנגוע באותו מקום, וכמו שמזהירים אותו וגוערים בו שלא לנגוע ולטלטל מנורה בש"ק, ויודע ומבין בנפשו לפי שכלו הקטנות שזהו איסור גדול, כן צריכים להזהירו תמיד ולגעור בו שלא יגע באותו מקום כי זהו איסור חמור ונורא מאד, וחובה זו מוטלת על המלמד ועל האב ועל האחים הגדולים שהם יזהירו וישגיחו על אחיהם הקטנים אשר עוד לא אפשר להסביר וללמוד בפניהם פרטי חומר האיסור וצריכים סתם להזהירם ולבארם שיש איסור חמור בנגיעה וכו', וכן להזהירם בכלל על צניעות בבית הכסא, להזהירם מידי פעם ולהשגיח אם מקיימים.

זה שייך לילדים קטנים מגיל 5—4 עד גיל 8 בערך.

* * *

מיוחדת ״קבוע״ ללימוד המוסר, ולא להזניח את לימוד המוסר שהתלמידים ילמדו זאת בפני עצמם כי אז לא יהי׳ ללימוד הזה ההשפעה הנחוצה כי יסתכלו על לימוד המוסר כלימוד טפל שבטפלים ולא יתעמקו להשיג את הלימוד כדבעי. והתלמידים צריכים לדעת ולהרגיש בלבם ובראשם שלימוד המוסר צריך להיות לימוד חיובי ועיקרי בכל יום, כמאה״כ (משלי ד׳) החזק במוסר אל תרף נצר״ה ״כי הוא חייך״.

ב.

השורש הוא יראת שמים בסתר, והעיקר כשמדברים ומעוררים בענין יראת שמים צריכים להדגיש בענין יראת שמים בסתר, וללמדם ולבארם הפסוקים ומחז״ל המדברים מזה, כגון הפ׳ (ירמי׳ כ״ג) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו וגו׳, (תהלים צ״ד) הנוטע אוזן הלא ישמע היוצר עין הלא יביט, ומחז״ל כגון (אבות ד׳) כל המחלל שם שמים בסתר נפרעין ממנו בגלוי, רשעים במחשך מעשיהם, אל תאמר מי רואני מי יודיעני (מאמר החכם מובא בס׳ חובת הלבבות).

ג.

לפרש להתלמידים גודל מעלת כבישת היצר בימי נעוריו של האדם, כשדמיו מרתתחים בקרבו, מיוסד על הפסוקים וזכור את בוראך בימי בחורותיך, והפ׳ אשרי אי״ש ירא ה׳, יעוין בדרשת חז״ל (ע״ז י״ט) מה שדרשו ע״ז הפ׳, וכדומה מן הכתובים ומחז״ל הרבים בענין זה.

הצעות לרוסם כבוד הישיבות וקרן התורה וקדושת ישראל בהישיבות הקדושות

ראשית חכמה יראת ה', וכמאה"כ שמו"ר ושמעת, (יעוין באוה"ח הק').

א.

להנהיג בכל הישיבות הק' שלימוד המוסר בעניני יראת שמים בכלליות יהי' לימוד חיובי ועיקרי בכל יום. (וכלשון רש"י ז"ל בברכות (דף י"ז.) במחז"ל "מרגלא בפומיה" דרבא תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים וכו' ופרש"י ז"ל עיקר"ה של תורה שיהא עמה תשובה ומעש"ט, וכמחז"ל מכריז ר' ינאי חבל על דאית לי' דרתא וכו'), ע"י מגיד שיעור דוקא שיסביר את דברי המוסר לפני התלמידים, וגם יבחנם בלימוד המוסר, וכמו שהתלמידים יודעים להכין את עצמם להבחינה של השיעורים בגמ' ותוס' כן ידעו להכין את עצמם לבחינת שיעורי הלימוד המוסרי, וכדאי שהמורה יבאר להתלמידים לפני הלימוד שידעו שהלימוד המוסר אינו לימוד טפל ומיותר, לא כן הוא כי לימוד המוסר הוא לימוד עיקרי, וחז"ל אמרו (עירובין נ"ד) בהפ' חיים הם למוצאיהם א"ת למוצאיהם אלא למוציאיהם בפה, והדברים מכוונים גם על לימוד המוסר, שרבים הם החושבים שבראי' בעלמא כבר יצאו ידי חובתם, אכן בראי' בעלמא לא קני, וחיים הם למוציאיהם בפה, ובקול המעורר את הכוונה דוקא כמחז"ל, גם לקבוע שעה

מזה אף בשובבי"ם, לא כן פה באמריקא שהשחתת הרחוב מגיע גם אצלנו בעוה"ר. ולכן צריך כל אחד לדעת שצריכים לדבר ולפעול ולהתבונן לפי דרכו ובחינתו ובחינת הילדים שאצלו איך להזהירם ע"ז, ואם עושים אז השי"ת בוודאי יעזור. כי הלא לא ניתנה תורה למלאכי השרת, וכדאי להתאסף מזמן לזמן להתדבר איש לבין רעהו — אדורך צי שמועסן די פראבלעמען ואיש לרעהו יאמר חזק. גם צריכים להזהר ולהזהיר בענין ההפרדה בין הילדים והילדות אף בבית בין הקרובים והקרובות דבר שמלפנים הי' נזהרים מאד בבית יהודי להפריד ולהרחיק בין הילדים והילדות אפילו בין הקטנים שלא יהיו ביחד, והוא דבר שכל א' יכול להזהר בזה כי ההתקרבות בעווה"ר ג"כ גרמא בנזקין בזה, ובוודאי שאף בהמקוואות ובמרחצאות (סווימינג פול"ס) צריך למנות שומר מיוחד מוחזק לירא"ש להשגיח על הנעשה שמה. וכן עשה דודי מרן זצוק"ל שמנה איש מיוחד להשגיח בהמקוואות ובתי מרחצאות, ולהזהיר גדולים על הקטנים, וכלל מונח שאם עושים השי"ת בוודאי יעזור.

דברי הגאון הצדיק מסאטמאר שליט"א.

באסיפה הנ"ל

הנה בעניני העתונות אצלנו בוויליאמסבורג כבר התאספנו לפעול בענין זה בבית הגה"צ מפאפא שליט"א, וכבר פעלנו בעזהי"ת אצל שלש חנויות שלא ימכרו יותר העתונות הזולות ובעיקר העתונות שאחה"צ, וממילא אם רוצים לפעול יכולים לפעול, ואף שבאמת לאו כל המקומות שוות לכל התקנות, אבל עצם האסיפה הוא דבר גדול ונחוץ, כדי שכל א' שמנהל ת"ת ומוסד ידע את אשר לפניו האחריות הכבדה הרובצת עליו והאש הגדולה הבוערת בעווה"ר, ולדעתי אם כל א' יתבונן לפי דרכו מה יכול לפעול בנדון זה יוכל לפעול לפי בחינתו גדולות ונצורות. דודי הק' זי"ע פעל הרבה בנידון זה, ידוע לכל את הדברי חוצבי להבות אש שהשמיע בימי השובבי"ם ושם ישבו הבחורים הגדולים, ואין שום ספק שפעל הרבה, ובו"ה שרואים הפירות. וגם מדי פעם אסף את המלמדים שגם הם יזהירו את התלמידים הילדים לפי בחינתם, ודבריו הק' כבר נדפסו ונתפרסמו בין מלמדי תשב"ר, ואמר שהעיקר להתחיל בילדים קטנים כי חנוך לנער עפ"י דרכו להזהירם ולהרגילם מקטנותם בלי שום פירושים שיש איסור נורא ליגע שם כדי שיתרגלו שלא לגעת ובגדולתם יכולים להסבירם יותר, והי' רגיל לומר מה שהזכיר הגה"צ מפאפא שמלפנים לא הי' נחוץ לדבר מזה, ואדרבה תועלת השתיקה הועיל ביותר, וכן לפני המלחמה לא האריך דודי ז"ל כ"כ לדבר

בהתלמידים הבנת גפ"ת עוד לא יצאנו ידי"ח, כי בעווה"ר בסתר יכול להשחית ולהכשל בדברים חמורים והוא העיקר על מה שצריכים לטכס עצה, ותשועה ברוב יועץ, להתייעץ להוציא תקנות להמלמדים איך יתנהגו, והשי"ת יעזור שנזכה לסייעתא דשמיא.

דעת תורה

מהגאון הג' ר' יעקב קמנצקי שליט"א ראש ישיבת תורה ודעת.

בעת אשר באו אליו להזמינו להאסיפה שהתקיימה בהסכמתו אמר בזה"ל:

"לא כאותן האומרים שאין נמצא בעי' כזו, בעווה"ר אני יודע שהוא בעי' גדול והוא צוו השעה להתאסף ולחפש עצות ותקנות להועיל בזה"!

דברי הגאון הצדיק ספאפא זצוק"ל
באסיפת הרבנים הנ"ל ה' בהעלותך תשמ"א.

הנה בשנים קדמוניות הי' השיטה אצל מלמדי תשב"ר שלא לדבר בפני התלמידים מענין פגם הברית, כדי שלא לעורר עי"ז רגשים שונים אצל התלמידים, והחשיבו את השתיקה ליותר תועלת עבור התלמיד מהדיבור והאזהרה בדברים האלו שהתלמיד אף לא ידע שיש ענין כזה, אבל כאן באמריקא שהנוער השחית כ"כ את דרכו והרחוב מלא זוהמא, וההשחתה הנוראה של העכו"ם בהרחובות ביחד עם היצה"ר בע"כ נחדר עכ"פ מעט גם בתוך החדרים, וכמו שכבר מסר האדמו"ר מסקולען שגם מצאו בישיבות הק' את הטומאה הנוראה של מש"ז, **ולכן העיקר שהראשי ישיבות ידעו שהעצה שהי' נהוג מלפנים שלא לדבר עם התלמידים בענינים אלו איננו שייך בעווה"ר לזמננו און מ'באדארף יא צי רעדן ווייל אז נישט איז אסך ערגער** — חושבים שעי"ז שישתיקו את הדבר הזה אין נופל כלום בדעת התלמיד, אבל בעווה"ר האמת מוכיח שגם כשאין מדברים מתוודע ונופל התלמיד בענינים האלו, והעיקר לחפש ולטכס עצות לכל המלמדים מה יזהירו להילדים הקטנים ומה להזהיר את הגדולים. ושידעו שיש חיוב מיתה בדבר הזה, ולחפש עצות ותקנות לכל ישיבה לפי דרכו, מלבד מה שצריכים לצאת באיסור חמור נגד הספרי השחתה וטעליוויזיא, וצריכים לדעת שבזה שמייגעים להשריש

י"א) ליתן זמן ללימוד תנ"ך, ונחוץ מאד ללמדם כתיבה בלשון הקודש ובאידיש.

י"ב) לחזור תמיד על הלימודים ולהרגילם לחזור בע"פ ולשבח ולרומם את מי שלומד בהתמדה ויודע הגמרא בעל פה, אינו דומה מי ששונה פרקו מאה פעמים למי ששונה פרקו מאה פעמים ואחד.

י"ג) המלמד לא יעזוב את חדרו באמצע הלימוד, אפילו בהכרח גדול אין להניח את הילדים בלי שמירה. ואם יודע שמוכרח לילך מחדרו יקח רשות מקודם, בכדי שיוכלו להעמיד ממלא מקומו.

י"ד) בכל עש"ק ללמדם הטעמים של התורה, בכדי שיהיו רגילים לקרות את הפרשה שנים מקרא ואחד תרגום.

ט"ו) להשגיח מאד על התלמוד שלא יכשל ח"ו במאכלות אסורות, היינו שלא יאכל זולת דבר שההכשר שלו הוא ע"י איש מהימן ובקי בענינים כאלו.

ט"ז) זהירות הנהגה טובה בביה"מ שלא לדבר בשעת התפלה רק שיתן דעתו על כל סדר התפלה ולשמוע ולענות על הקדיש והברכות, אם כי רואה שנפרץ הענין ח"ו אבל התלמיד שלנו צריך שיהי' לו לדעת להבין שזה הוא מדברים החמורים, ולא לדונם לכף חובה, אבל הוא לא יעשה כמעשיהם רק לנהוג בדרכי השו"ע, ומבואר שמה חומר הענין.

ז) מן החיוב שהמלמד ילמוד לעצמו הגמרא מקודם הדק היטב, בכדי שיוכל להסביר להתלמידים באר היטב, בלשון צח ובלשון קצרה.

ח) המלמד צריך להמשיך לב התלמידים ליראת שמים, ללמדם ולזהירם בלשון נקי לשמור על העינים ושלא יסתכלו בנשים, ואיסור הסתכלות הוא אפילו על קרובי המשפחה ולהסביר להם שהתחלת הקדושה היא בשמירת העינים. עינא וליבא וכו׳ וגם בענין הידוע לדבר ולהזהיר הילדים כל כתה וכתה לפי ערכם וגדולתם כאשר דברנו מזה כמה פעמים בע״פ.

ט) להזהירם מאד על שמירת הלשון שלא ידברו שקר וכזב. השקר גורם להרבה דברים לא טובים, כי אם מתיירא לומר שקר ממילא לא יעשה דבר שלא כהוגן ביודעו שלא יהי׳ לו דרך להסתיר חטאו. והילדים עוד משחר ילדותם נתפסים בזה מאד. על כן צריך לדבר מזה ולהסבירם גנות המדבר שקר כמ״ש דובר שקרים לא יכון לנגד עיני.

י) להרגילם במדות טובות, לשנוא את הרשעים והציונים, ולהסביר להילדים הגדולים שיש להם השגה והבנה — מה מעשיהם של הרשעים ועד כמה צריך להתרחק מהם ומהמונם, אבל בו בזמן לאהוב את הצדיקים והתמימים והישרים ולהיות באהבה וריעות עם חביריו וידידיו לאוהבם ולכבדם ולדבר עמהם בנחת ולא לזלזל בחבריו ח״ו אפילו בדיבור קל רק שיהי׳ דיבוריו עם חבריו בלשון צח ונקי בלי תערובות דיבורים גסים ודברי אי כבוד וק״ו ברבו או במי שגדול ממנו.

ג) אם התלמידים מתפללים במנין צריך שיהי' רבם עומד עליהם לשמרם ולהשגיח עליהם שיתפללו בקול המעורר הכוונה, ולא ידברו בעת התפלה מתחלת התפלה עד אחר התפלה, ושיענו אמן על כל ברכה.

ד) ללמדם דרך ארץ, המלמד הוא המחנך, והלשון שהמלמד מדבר עם הילדים הוא נחקק בזכרונו לעולם, ע"כ צריך לזה זהירות יתירה ואם מקבל הנהגה טובה מה שעיניו רואות אצל המלמד שלו, ילך תמיד בדרך הטוב שקיבל מרבו, **וגם צריך המלמד ללמוד בכל יום קודם הלימוד שיעור לימוד מוסר לכל הפחות עשרה מינוט, ולהסבירם בעל פה האיך לנהוג כן למעשה מה שלמדו.**

ה) וצריך גם לחקור ולשאלם על התנהגותם בביתם: א) בענין נטילת ידים. ב) ברכות. ג) בענין ברכת המזון. ד) אם הם מתעסקים במשחקים בדרך הישרה ובאהבה באחוה עם האחים והאחיות ולהדריכם שיקבעו זמן לחזרה על הלימוד. ה) ולקרות בספרי הקודש קודם השינה. ו) שילכו לישון בזמן, ולקום בבוקר בזריזות ושלא לבטל הזמן. ועל כולם שלא ידברו דברים בטלים והבלים, רק להרגילם שיהי' חשקם בתורה להוסיף ולהרבות ידיעות בסה"ק בכל עת שהוא פנוי.

ו) חומש ורש"י יסוד גדול הוא, ואין להתרשל מזה וצריכים להקדים לפני הצהרים קודם לימוד הגמרא, ללמוד חו"ר לכל הפחות חצי שעה, כי אז הילד יותר ראוי לקבל, וליתן להם זמן לחזור על החומש ורש"י, ואח"כ ללמוד גמרא ותוס'.

תמצית הדברים חוב קדוש מוטל על כל המלמדים אז ער זאל דאס אינזינן האבן ולא להסיח דעתו מזה אז קיין שום קינד זאל נישט ארײַן פאלן אין דער סט״א רח״ל און פארשמוצט ווערן ח״ו, און אז מען וועט נישט אכטונג געבן אויף די קינדער איז מען זיי מפקיר ח״ו אויף כל ימי חייהם. דאס מוזן וויסען די מלמדים און די מנהלים און טאן אין דעם ענין אסך און עס נישט גרינג האלטן און עס וועט אי״ה זיכער העלפן. השי״ת ישמור אותנו לטובה אמן.

סדר והנהגה להמלמדים שנשמע מפי כ״ק אדמו״ר הרה״ק מסאטמאר זצוק״ל

זמני הלימוד.

א) המלמד צריך שיהי׳ בחדרו טרם שיבואו התלמידים, בכדי להמתין על התלמידים, שזה עושה רושם אדיר על התלמיד כאשר יעיד החוש.

ב) אין לו לעזוב את חדרו בזמן הלימוד, וצריך להיות נוכח בשעת תפלתם, ואם מתפללים בחדרים צריך שישגיח עליהם לשמוע את העברי שאומרים שלא ישתבשו הילדים, ולהרגילם בסדר התפלה, כי ההרגל נעשה טבע חדשה.

הדיבורים יתוודע להם מענין זה? והשיב לו אדמו"ר זצ"ל: הן! כי הרווח הוא הרבה יותר מההפסד, ראשית כי הילדים בלא"ה יודעים היום מהכל, והשנית כי מה שאומרים לו צריך להיות בלא הסברים וטעמים, רק להזהיר על חומר איסור נגיעה כנ"ל, ובאם המלמד לא יזהיר אותו הוא מעוות גדול, כי לא ידע להשמר ומה גם באם יסיתו אותו לדבר עבירה מאין ידע להשמר, אבל כשישמע תמיד אזהרות ע"ז וגם שמשגיחים מאד ומענישים ע"ז אזי יוכל להזהר בע"ה, ע"כ צריכים להתחיל עוד כשהוא ילד קטן והוא צעיר לימים, ולהזהירו **לא תגע בו יד בשום אופן ח"ו, כי הוא איסור חמור ונורא טומאה גדולה עד מאד**, וצריכים לברוח הימנה ולעשות כל אשר ביכלתו להנצל מעבירה חמורה כזו, עד שיתישב בלבו דבר זה.

וידוע שבישיבתנו הרמה מרחיקין מאד את מי שנכשל ח"ו בעצת היצה"ר בתאווה זו רח"ל, ובאם לא ישמע לדברינו הנ"ל לשוב להתנהג בטהרה, אזי מקודם מדברין אליו דברי כבושין וקונסין אותו כפי אשר יושת ע"י ההנהלה, ולפעמים גם להודיע להאבות, ולפעמים אם לא מועיל מוכרחים אפילו לשלחו מהישיבה, אבל בוודאי צריכים להתאמץ במי שמצאו אותו, לעשות לו תקנה. ולא לשלחו תיכף ומיד, כי אני מכיר הרבה בני אדם שהי' להם עבודה גדולה בילדותם להלחם עם היצר הרע בענין זה, ואעפ"כ שבו והן כהיום יראי ה' באמת ומגדלים בנים ע"ד התורה הק'.

והנה אצל ילדים יכולים לפעול זאת כי הם עוד רכים וצעירים ושומעין מה שמדברים אליהם, רק החיוב הוא לדבר עמהם בתמידות כדי שיהי' אצלם מורגל חומר הענין טרם שבאו לכלל דעת, עס זאל ביי זיי איינגעקריצט ווערן אין מח און זאלן לעבן מיט דעם געדאנק אז מען טאר נישט האלטן די האנט און חלילה צורירן ווי מען טאר נישט. **והחוב מוטל על המלמדים לשמור ע"ז יותר מלימוד גפ"ת**, וכן מבואר בתנדב"א שהעונש הי' גם על המלמדים על שלא השגיחו בענין זה עיי"ש, הגם שכעת הוא הסתרת פנים ואין מענישין מן השמים תיכף ומיד, אבל יכולין ללמוד מזה גודל האחריות המוטל על המלמדים, כי באמת אם אינם שומעין בילדותן שיש איסור גדול בזה, ומאוס מאד ליגע שם, אז ח"ו יתרגל לזה בקטנותו ויביא אותם שגם כשיגדל יעשה זאת כי עבירה גוררת עבירה, אך באם ישמע מהמלמד שלו תמיד עוד מימי הנעורים חומר האיסור וגנות העבירה הזאת בוודאי יעשה אצלו רושם גדול בע"ה, שלא יפול ברשת היצר, ובפרט ליגע ולהכשיל ילד אחר ח"ו בוודאי ימנע, וגם ינצל עי"ז שלא יפול ברשת ח"ו כשילד אחר יסיתו לעבירה ולא ישמע אליו, **והנה למנוע אחרים מחטאים הוא תיקון גדול**, ומי הוא שיוכל להתפאר ולומר זכיתי לבי טהרתי מחטאי, ע"כ בוודאי זכות גדול הוא למי שזוכה להציל ילדים מחטא זה, ובזכות זה יציל אותנו השי"ת מכל רע.

אח"כ שאל אחד את כ"ק אדמו"ר זצ"ל: האם צריכים לאמר זאת אפילו לילדים קטנים שאינם יודעים עוד מאומה, ואפשר ע"י

דברות קודש

מכ"ק אדמו"ר הרה"ק מסאטמאר זצוק"ל
באסיפת מלמדים אור ליום ד' פקודי תשכ"ז לפ"ק

הנה בענין חטא הידוע, שבעווה"ר כמעט בכל העולם כולו מעלימין עין מדבר זה ועוברין עליו בשתיקה, ואני ידעתי זאת מכבר, וע"כ התחלתי לומר בימי השובבי"ם בשעת רעוא דרעווין דברי מוסר מענין זה, וכעת אני אומר לכם, שתדעו שהמלמדים הם המדריכים, ומחויבים לעמוד על המשמר בענין זה, להזהיר את הילדים ולשמור אותם מאד מאד, **ולא יתעצלו כלל**, וקודם הלימוד ידברו עמהם שידעו שאיסור גדול הוא ליגע באותו מקום, כדי שידעו וירגילו את עצמם מנעוריהם איסור הנגיעה שם, וכמו שמודיעים להם שאסור ליגע בשבת בדבר מוקצה, וצריך להודיעם שהרבה יותר חמור ענין זה מאיסור נגיעה בשבת בדבר מוקצה, לפי שבזה מטמא את עצמו רח"ל לעולם ועד, ובלי ספק יכולים לפעול זאת אצל הילדים יחיו, שהם יראי השם באמת ורוצים לשמור את עצמם, רק צריכים ברגילות להודיעם ולהזהירם, שהנגיעה באותו מקום הוא דבר חמור מאד.

ובאם יתודע על אחד שהוא נכשל בזה ח"ו, ובפרט אם הוא מכשיל את אחרים ח"ו אזי יענש בקנס גדול, ויעשו עמו כל מה שאפשר בידינו עד כדי הכאה, ובאם לא יועיל אז ישלחו אותו מהישיבה בבזיון גדול.

ישיבה, להזהר מהרהורי עבירה ומעבירות שהם עיקרי הדת בכלל ייהרג ואל יעבור.

ובוודאי שצריך זהירות לדעת איך ללמוד הענינים האלו.

וכשיהי׳ כת מאורגן — כמו במ״ת כאיש א׳ בלב א׳ — מכל הישיבות מראשיהם והמשגיחים והמנהלים כי תורה אחת לנו אז בעז״ה נזכה לשבר את כחם המאוחד של הרשעים שר״י.

ואסיים באימרא קדישא מקדוש ישראל הרה״ק מרוזין זצוקללה״ה שאמר בהפ׳ קרבו רודפי זימה מתורתך רחקו, דהיינו שדוד המע״ה התאונן ע״ז שרודפי זימה לא מסתפקים בעצמם רק קרבו רודפי זימה שיש התקרבות ואחדות ביניהם, אכן מתורתך הבעלי תורה רחקו יש ביניהם בעווה״ר התרחקות, זה בכה וזה בכה. אבל הלא תורה אחת לנו מה׳ אחד, ובכח מאוחד נוכל בעזהי״ת לרומם קרן כבוד הישיבות. והשי״ת מחכה על האתערותא דלתתא מאתנו ואז נזכה לאתערותא דלעילא שהשי״ת יהא בעזרנו, וכמו שאי׳ בזוה״ק שע״י אתערותא דלתתא איתער אתערותא דלעילא. ובעווה״ר כבר רואים כל הסימנים דעקבתא דמשיחא ועכ״ז את פני משיח עוד לא זכינו לראות, ואפשר שזהו גרמא בנזקין מה שמתרשלים לפעול בענינים אלו שלא עושים די כמו להבדיל הבעלי עבירות שעושים במרץ בשביל העבירות רח״ל, הכה נתעורר בכח מאוחד לפעול למען כבוד התורה ושמו ית׳ ואז בוודאי נזכה עי״ז להתקרבות הגאולה לזכות להגאולה שלימה והישועה שלימה בביאת משיח צדקנו בב״א.

שנשמרים בבריתך שחתמת בבשרנו יכול להיות ועל תורתך שלמדתנו.

והנה אנו עומדים אחרי מתן תורה שבזכותה יצאו בני ישראל ממצרים וכמו שאמר ה׳ אל משה כששאל וכי אוציא את בני ישראל ממצרים ופרש״י ז״ל באיזו זכות יצאו ממצרים ואמר לו ה׳ בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את הא׳ על ההר הזה, ולכאורה למה לא כתב בהוציאך וגו׳ תקבלו את התורה על ההר הזה, אכן העיקר הוא עיקרה של תורה תשובה ומעש״ט שע״י קבלת התורה יגיע לידי עבודת אלקים ולכן אמר תעבדון את האלקים דייקא.

ולכן צריכים תלמידי הישיבות לדעת שאין להסתפק בלימוד גפ״ת, אף שבוודאי בעיקר צריכים לעמול בתורה וכו׳ אבל רק ביחד עם עיקרה של תורה ביראת שמים. ולכן צריכים להנהיג לימוד המוסר שיהי׳ בקביעות. וידוע מהח״ס ז״ל שהי׳ איש אלקי ואמר שביום שאין לומד מוסר מרגיש בעצמו קרירות, והבית יוסף ז״ל שמפיו אנו חיים ובוודאי לא הי׳ חסר לו מוסר הזהירו המגיד שילמוד בכל יום שיעור כחובת הלבבות, ומה נאמר אנן שפלי דשפלי ועוד בזמן כזה שהרחוב מלא טומאה.

וצריכים לכל זה כח מאורגן — ולא שכל ישיבה יסדר רק לעצמו, כי בני ישראל ערבים זה לזה — מכל הישיבות לסדר תקנות ולסדר השגחה מיוחדת, **ולא סתם השגחה בכפי׳ כי אין אפוטרופוס לעריות, רק בעיקר להשריש בלב התלמידים שידעו להעריך את כבודו — כבוד בן**

המעשה גומרים וכו׳. וכשמדברים מענין לענין באותו ענין יכולים להבליע להזכירם ולהזהירם גם שאר פרטי האיסור שיד לאמה תיקצץ ור״ה קץ ידי׳ וכו׳ בחומר הדברים בשמירת הברית.

וליחיד הנכשל ח״ו צריכים לדבר גם ביחידות כפי שיבין עיני המורה, אבל בכלליות צריכים לדבר בפני כל התלמידים.

ובאמת לאו כל המלמדים מתאימים בכשרונותיהם ומעשיהם לדבר הזה, וצריך לזה עבודה מומחיות, כי נצרך זהירות יתרה איך לדבר, ובפרט שגם צריכים זהירות על המלמד גופא אם הוא בעצמו ירא״ש אמיתי, וע״כ צריך המנהל לעמוד על המשמר שאם המלמד אינו מוכשר לדבר הזה ימנה ירא״ש וותיק אשר נחנן בלשון למודים שהוא ידבר לפני התלמידים מזמן לזמן ובסדר הנ״ל.

והנני מבקש שלא לפרד החבילה שכל א׳ יעשה לעצמו כפי שמבין וכל א׳ ידאוג רק על ישיבתו, כי בזמן מלחמה כמו עתה צריכים ללמוד מטכסיסי האויבים, כמו שהם מארגנים א״ע בכח מאוחד לדבר עבירה כן אנחנו נארגן את עצמנו כמו במתן תורה להיות כאיש א׳ בלב א׳ בין ישיבות החסידית והישיבות בני יוצאי ליטא ואשכנז וכו׳ — הלא תורה אחת לנו — להתארגן ולהתאסף לטכס עצה ולנקוט אמצעים איך לבער הנגע הזה מבתינו ולרומם קרן כבוד הישיבות הק׳ לדעת שאם אין יראה אין חכמה, ובפרט בענין שמירת הברית, וכמו שאומרים בברהמ״ז ועל בריתך שחתמת בבשרנו ועל תורתך שלמדתנו שרק אחרי

יש כאלו האומרים שאין לדבר רק עם החשודים בזה, אבל אני שב"ה יש לי קשר מעודי עם צעירי ישראל, הנני אומר שא"א לתאר ולהעלות על הדעת מי הוא זה דוקא העלול להיות נחשד על הדבר, וידענא בעווה"ר בחורים שהי' מוחזקים לבעלי יראת"ש ולמדנים, וא"א הי' להעלות על הדעת שבחורים כאלו עלולים להיות נכשל בטומאות הללו באופן נורא כמו שנתוודע לי אח"ז מפיהם שהודו לי, ולרוב פעמים מפני חסרון ידיעה, ואם נדבר רק לפני אותן שנראים חשודים בעינינו הלא לעולם לא יגיעו הדברים להבחורים הללו ואחריותם יהא מוטל עלינו. וכיון שאין לדעת מי הוא החשוד האמיתי בדברים הללו לכן צריכים לדבר בכלליות לפני כל התלמידים, וכמו שמצינו בתורה בפרשת קדושים תהיו הוו פרושים מן העריות ומן העברה שנאמרה בהקהל אל כל קהל עדת בני ישראל ביחד מפני שרוב גופי תורה תלוין בה, ועי"ז יגיעו הדברים לכל אלו הצריכים לזה, ומי שנכשל בזה כבר ירגיש שהדברים מסובבים עליו.

וכמובן שאין להתחיל לדבר מענין זה דייקא רק ליכנס עמם בדברים בדברי מוסר כלליים ומענין לענין לעוררם על יראת"ש בסתר שהוא שורש פרה ראש ולענה שאין יראת אלקים בסתר, ולכן צריכים להזהירם ולעוררם ולנטוע בלבם יראת"ש בסתר כשאין רואהו שגם אז יהא מורא שמים עליהם, ואם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו וגו', ולהזהירם על חומר הרהורי עבירות והסתכלות אסורות, שלא יחשוב האדם הלא אינני עושה כלום כי הנני רק חושב או מסתכל, אכן העין רואה והלב חומד וכלי

מחכה היצה״ר שהיראי ה׳ יאמרו כן ועי״ז ישאר לו מקום להסית את הבחורים בלא מפריע, כי הוא בוודאי אינו מחכה להסית לדבר עברה עד אשר ילמדו אותם חומר הדברים, והיצה״ר יודע מקומו של כל בחור איפוא הוא ובפרט בזמננו שהאויר נתרעל כ״כ, ובעווה״ר חסרון גדול הי׳ מה שלא למדו עם הבחורים חומר הענינים והשי״ת ימחול לאותן שהחזיקו שאין ללמוד דברים הללו שבזה נתנו מקום להיצה״ר להסית בלי מפריע.

האמת צריכים לדעת שסוף כל סוף בני ישראל אינם מומרים להכעיס ח״ו ולא נחשוד את ילדי ישראל ובחוריו שמזה שילמדו העונשים החמורים שיש על הדברים האלו ושהוא בגדר ייהרג ואל יעבור שעי״ז ילכו בשאט נפש לעבור ח״ו ע״ז, ועי״ז שלא ילמדו אותם לא יעברו, אתמהה, הלא זהו היפוך השכל, והרי תורה מגנא ומצלא. ואל נזניח את העיקרה של תורה לעשותה ח״ו טפל, ידוע שהחוזה מלובלין ז״ל קודם שהתחיל ללמוד צעק על עצמו ולרשע אמר א׳ וגו׳ לעורר את עצמו לתשובה קודם הלימוד, ובפרט בענין ניאוף ביד כמו שמכנה זאת הרמב״ם ז״ל שרח״ל זה שכיח בין תלמידי הישיבות אפילו בין אותם שמוחזקים ליראים, והגורם העיקרי — לדעתי — הוא חסרון ידיעת חומר הדברים הללו וע״כ צריכים ללמוד לפניהם הגמ׳ במס׳ נדה שהוא בנידוי ובמיתה בידי שמים וזאת בוודאי יגרום להם מניעת החטאים.

הרבה ככר הגיעו בעווה"ר לידי — וכששאלתי את הנוגעים במעשה איך הגיע מעשה קשה כזה לידכם, ראיתי שלא ידעו חומר האיסור הנורא הזה. לא מכבר הגיע לי מכתב מבן ישיבה שבו שפך את לבו המר וקראתיו אותו אלי וראיתי שסבת ושורש הדבר הי' ע"י חסרון ידיעה מחומר הענינים האלו, ובעווה"ר הי' לי עוד דוגמאות כאלו. —

והנני שואל האם אחרי ששומעים את כל הדברים הנוראים האלו שיכולים להתרחש גם בין בחורי הישיבות **האם מותר לחשות? האם אין האחריות מוטל עלינו?**

ובעווה"ר ידענא מישיבה אשר הי' צריכים לסלק את המלמד שהוא בעצמו בעווה"ר טימא הרבה בחורים בהטומאה הנוראה הזה.

ומעשה עברה של ער ואונן אשר אמרו בשו"ע שגדולה עברה זו מכל העבירות, ואמרו תיקוץ ידי', ור"ה קץ ידי', והרי זה בנידוי, וכדומה מלשונות חז"ל החמורים בעוון הקשה הזה. בוודאי שהבחורים והילדים שהם בני ישראל כשרים אם הי' יודעים מזה הי' נזהרים, אבל כשאין מי שיודיעם בעווה"ר נכשלים ונופלים בעוון המר הזה בלא יודעים ואח"כ קשה להוציאם מזה ואחריתה מי ישורנו.

יש כאלו הטוענים שאין ללמד את הבחורים דברים הללו כי ע"י מגרים יצה"ר אנפשייהו, אבל ח"ו לומר כן כי ע"ז נותנים מקום להיצה"ר שהוא יהי' המגיד שיעור של הבחורים, וע"ז

התמונות התועבות שבהם רח"ל.

ובעווה"ר הגיע מעשה לידי בבחור מוחזק לירא"ש וללמדן, שנטל בחור א' בן י"ד שנים והורידו בחוזק יד למרתף הישיבה וכפת אותו בחבלים לאנס אותו ח"ו בהטומאה הנוראה של מש"ז רח"ל, והבחור הצעיר שנתגדל בבית שמגדלין בו תורה ויראת"ש — בכה והתחנן לו שיניח אותו לנפשו, עד שברוב תחנוניו פעל אצלו שיעזוב אותו לנפשו אבל עוד הזהירו שיהרוג אותו ח"ו... וה"ב הודה לי אח"כ ע"ז.

וכבר ידוע מה שרצה לעשות בענין הזה הראש העיר דכאן, וב"ה שברוב מאמצים ביטלו מחשבתו והופר עצתו. אבל עכ"פ כשרואים כמה גדולה הוא המלחמה ועד כמה מתאמצים הטמאים הללו להפיץ טומאתם בארגון ובאחדות וקשר של רשעים ואינם מסתפקים בטומאתם לעצמם רק עושים כל מיני תחבולות ותעמולות להפיץ טומאתם, א"כ עד כמה צריכים אנו לאזור חיל לנגדם, ומאויבי תחכמני מצותיך, לפעול למען כבוד שמו ית' וכבוד התורה ובפרט אודות הדברים אשר נאמר בהם ייהרג ואל יעבור.

וכבר כ' הרמב"ם ז"ל שחולי הנפש ורפואתה הוא כדמיון חולי הגוף, וכמו בחולי הגוף צריכים לחפש ולשרש את שורש המחלה כן הוא גם בחולי הנפש. ולפי ידיעתי עד כמה שנוכחתי לדעת, שהשורש הדבר הוא מחסרון ידיעה שלא יודעים חומר הענין ולא לומדים אתם חומר הדברים האלו שהם יסודי הדת, ומעשיות

ובין עם בחורי חמד בני ישיבות שונות הבאים אלי לשפוך שיח נפשם לפני, ונוכחתי לדעת שבעווה"ר שורה הזנחה רבה בענין עיקרה של תורה — כמאמר חז"ל בברכות (יז.) "מרגלא" בפומי' דרבא תכלית חכמה תשובה ומעש"ט. ופרש"י ז"ל תכלית חכמה עיקרה של תורה שיהא עמה תשובה ומעש"ט, וכשאני שואל את הבחורים הבאים אלי אם לומדים גם ספרי מוסר, יש שעונים לי שבישיבתם נותנים איזו זמן להבחורים שיוכלו ללמוד מה שירצו איזו ס' מוסר וכדומה, אבל הוא בלא השגחה וקביעות, ז"א שהזניחו את עיקרה של תורה לעשותה ח"ו רק טפל, וחז"ל דייקו לומר מרגל"א בפומי' דרבא רצ"ל שלא אמרה פ"א כי אם מרגלא בפומי' לומר הרבה פעמים שבני ישיבות ות"ח יכירו לדעת שחכמה ומוסר הוא לא טפל או ח"ו טפל שבטפלים כי הוא עיקרה של תורה, ואם אין יראה אין חכמה.

ובפרט בזמננו כשרואים בעווה"ר שיש מלחמה על הדת ובפרט בעניני שמירת הברית, כי מלפנים אף הבעל חוטא הי' מתבייש לחטוא בגלוי ובמחשך עשה מעשיו המכוערים, אבל כהיום הבעלי עבירות ובעלי התאוות יוצאים בגלוי בעתוניהם הזולים המכוערים למיניהם להפיץ טומאתם בגלוי, ואם לא די שהתאווה הזה כשלעצמה הוא התאווה הכי קשה כמוש"כ הרמב"ם ז"ל, וכל א' יש לו היצה"ר מדילי', עוד זאת שמפיצים את הטומאה בזה בגלוי לעין כל באמצעים שונים ובזה נתרעל האויר בטומאה נוראה המגיע גם לבני הישיבות ר"ל. ועובדא ידענא שמצאו איזו בחורים קונים העתונים המכוערים עם

דברות קודש

מכ"ק אדמו"ר הרה"ק מסקולען זצוק"ל

אצל אסיפת הרבנים וראשי הישיבות

ה' בהעלותך ט' סיון תשמ"א.

כבוד מרנן ורבנן וכל המשתתפים באסיפה זו. הנה חז"ל אמרו שחכם אינו מדבר לפני מי שהוא גדול ממנו בחכמה, ובאמת יושבים כאן גדולים וטובים ממנו, עכ"ז יען כי עפ"י עצת גדולים הוטלה עלי המשימה הקדושה לקרוא לאסיפה זו לביתי, ולכן הנני צריך לעמוד ולומר אף בפני גדולים ממנו בחכמה, ואבקשם שימחלו לי את כבודם. ואף שאמרו וחליפיהם בגולם, אכן תמכתי יתידותי במאמר נעים זמירות ישראל דוד המע"ה שאמר מכל מלמדי השכלתי, אף כי מי הוא זה ואיזהו אשר ילך ללמד דעת את דוד מלך ישראל, ובוודאי שעל אדם כזה כיוונו חז"ל במאמרם וחלופיהם בגולם, עכ"ז דוד המלך אמר מכל מלמדי השכלתי שקיבל דברי תורה חכמה ומוסר אף מהגולם הזה, כי עדותיך שיחה לי, היינו כפי' האלשיך הק' שלא הסתכל מי הוא המדבר לפניו כי כשנאמר לו דבר תורה ומוסר אז תיאר לפניו שהתורה ה"עדותיך שיחה לי" שהתורה אומרת לי את הדבר הזה, ולכן גם אני אבקש אל תסתכלו בקנקן בהמדבר לפניכם ותאזינו לדברי הנוגעים ליסוד התורה.

והנה אף שאינני תופס ישיבה אבל מעודי נזדמן לי מן השמים להתרגל ולקשור קשר נפשי עם צעירי צאן קדשים בין עם רחוקים

מה צדקו דברי כת"ר ובלנ"ד אשתדל לקחת חבל באספה זו אם אמצא אז השעה ביכלתו להשתתף וה' יהי' בעזרו.
וע"ז בעה"ח.

יעקב קמנצקי

הנה אף שח"ו איני חושד בני תורה שיתעסקו בעניני איסור וענינים מבוזים כאלו ח"ו מ"מ טוב להתאסף בזה לטכס עצה להרחיק ולהתרחק ביותר שידעו חומר האיסור ושכל אחד מהתלמידים יתקדש ויטהר ביותר.
כ"א למב"י תשמ"א.

משה פיינשטיין

הנני ג"כ מוכן לבוא להאסיפה שנקרא מאת הרב הגה"צ מסקולעני שליט"א.
עש"ק אמור תשמ"א לפ"ק.

ה"ק **משה טייטלבוים**

הנני מצטרף להצעת הגה"צ הנ"ל ואני מוכן לבוא להאסיפה הנ"ל.
בעה"ח כ"ט למב"י תשמ"א.

הק' **יוסף גרינוואלד**

הנבזות והנמאסות, והאויר הרעה מגיע גם אל תלמידי הישיבות. ואין אני מלשין ח"ו על הכלל רק אפילו מיחידים מהתלמידים המוחזקים ליראי ה' ולדאבוננו נכשלו בעברות נוראות בענין שמירת הברית שהוא יסוד של קדושת ישראל.

לזאת התיעצתי עם איזו רבנים גדולים והחלטנו להזמין את הרבנים וראשי הישיבות מנהלים ומשגיחים לאסיפת חברים בעלי אחריות לקיים מאמר הכתוב אז נדברו יראי ה' אי"ש אל רעהו (אי"ש, כי בענין הנוגע ליראת ה' גם הרבה אנשים נחשבים כמו איש א' כפרש"י ז"ל בפ' ויחן שם וגו' כאיש א' בלב א'), לתקן איזו תקנות לכל הישיבות להחזיר בתשובה את הנכשלים, ושלא תתפשט הנגע ח"ו גם בין התמימים הצריכים ג"כ חיזוק מאד במלחמת היצר.

ע"כ אני העני מדעת וממעש מבקש את מעכ"ת יחי' להופיע באסיפה נחוצה זו שתתקיים ברצות ה' ביום ה' לסדר בהעלותך ט' סיון ה'שתמ"א. בשעה 3.00 אחה"צ בבית מדרשנו.

ואתם רבותי תקיימו נא את הכ' מכל מלמדי השכלתי ותבואו נא לאסיפה הנ"ל לטכס עצה בענין גדול שבגדולים זה, וי"ר שחפץ ה' בידנו יצליח, אבקש שכל א' מהאחראים יקדים לחשוב בזה ויכין איזו הצעות אשר לדעתו נחוץ לתקן להתלמידים בענין יר"ש בסתר.

בברכה המשולשת בתורה המשולשת הנצחית.

ה"ק **אליעזר זוסיא** בהרהגה"צ ר"**א** זצ"ל **פורטיגול**

מכתב ההזמנה להאסיפה שהתקיימה ה' בהעלותך ט' סיון ה'שתמ"א

מכ"ק אדמו"ר מסקולען זצוק"ל וגדולי הרבנים שליט"א.

בעזהי"ת

שלמא רבא לכ' הרבנים הגדולים וראשי הישיבות ומנהלים ומשגיחים התורנים הנכבדים בהישיבות הקדושות — ה' עליהם יחיו.

אחדשה"ט באהבה תורנית.

הנני נשען על מאמר דוד המלך נעים זמירות ישראל מכל מלמדי השכלתי, ועל מחז"ל באבות איזהו חכם הלומד מכל אדם — אשר בטח הדרת כ"ת תקיימו גם בי, לזאת אני הקטן ארהיב בנפשי עוז — אשר דרכי להיות לי קשר עם בחורי וצעירי ישראל, ובאים לפני כמה מבחורי תלמידי ישיבות שונות, ובטח הכל מן השמים — ונוכחתי לדעת שהרבה תקונים צריכים לתקן בין בחורי הישיבות בענין יראת"ש בסת"ר, אשר זהו תכלית לימוד התורה. וככר אמר רבא בברכות (י"ז.) תכלית חכמה תשובה"ה ומעשים טובים, ובמס' שבת מכרי"ז רבי ינאי חבל וכו', ובפרט בזמננו שהחוטאים בעריות אינם מסתפקים במה שהם עוברים, ומפיצים בעתונותיהם ובספרי רעל את מעשיהם הנבזות ותמונות

תתפשט הנגע ח"ו גם בין התמימים הצריכים ג"כ חיזוק מאד במלחמת היצר.

וכתוצאה מאסיפה ההוא נסדרו אלו התקנות אשר נדברו אז — ונערכו בידי קודש כ"ק האדמו"ר מסקולען זצוק"ל אשר לא נח ולא שקט עד יומו האחרון בעלמא הדין שיצאו לאור עולם — וכדבריו הק' אשר אפילו אם יועיל רק לנפש יהודי א' גם כן כדאי כל היגיעות והטירחות שהי' לו בזה.

והנה בעווה"ר נחשכו המאורות ולקינו בכפליים בהלקח מאתנו ארון האלוקים האדמו"ר זצוק"ל מסקולען, ובהאבל הגדול נזנח המלאכה, ועמד בנו תחתיו ה"ה יבלח"ט מ"מ **כ"ק האדמו"ר מסקולען שליט"א** אשר זירז אותנו בעבודתנו הק' לקיים מילי דאבות רצון אביו הק' האדמו"ר זצ"ל להו"ל את הקונטרס הנוכחי לטובת תפארת הישיבות הק'.

גם הבאנו בזה דעת קדשם של גדולי הדור הגאונים והצדיקים זצ"ל אשר בארץ החיים המה ומיבלחט"א מגדולי הדור החיים אתנו לאוישט"א.

ובודאי שהדברים שיצאו מלב טהור יעשו רושם למטה ולמעלה, ובזכות זה נזכה בקרוב להרמת קרן התורה וקדושת ישראל בביאת משיח צדקנו בב"א.

בברכת התורה הנצחית.

ווער לקדושת ישראל
בארה"ב

דברי התנצלות

הריני נותן לפניכם היום ברכה את התקנות האלו לרומם כבוד הקדושה בהישיבות הק', אשר נערכו בידי טהור גברא ה"ה כ"ק **האדמו"ר מסקולען זצוקללה"ה**, בהסכמות גדולי הרבנים וראשי הישיבות שליט"א.

כ"ק האדמו"ר מסקולען זצוק"ל הי' לו התקשרות ואהבה מיוחדת לבחורי הישיבות מכל החוגים, וכפי שכתב בעצמו בא' ממכתביו הק'. ולכן גדלה צערו וכאבו מאד כאשר הבחין בההזנחה הרבה השוררת בהישיבות הק' נ ענין קדושת ישראל, ובעווה"ר רבו המכשולים בין הרבה בחורים — כפי לשונו הק' בא' ממכתביו: "שלא רק שיש איזו חשודים כי אפילו בין בחורים המוחזקים ליראי ה' נודענו "בבירור" שנכשלו ר"ל בעבירות חמורות בעניני שמירת הברית וכו'" עכלה"ק.

וחפש עצות ותחבולות למלא את הצריך תיקון בהישיבות הק', וביזמתו התקיימו כמה אסיפות מראשי הישיבות מנהלים ומחנכים ומשגיחים להתעורר ולטכס עצה, וביום ה' בהעלותך ט' סיון תשמ"א נתאספו בבית מדרשו גדולי הרבנים אדמורי"ם וראשי ישיבות ומחנכים בעלי אחריות מכל החוגים, לקיים מאה"כ אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו, לטכס עצה לתקן איזו תקנות לכל הישיבות להחזיר בתשובה את הנכשלים, ושלא

ואנו תפלה שנזכה שיתקדש ש"ש על ידינו, ולזכות להרביץ תורה ויראה בקדושה וטהרה ולזכות בקרוב להגאולה והישועה האמיתית בב"א.

בברכת התורה.

הק' משה טייטלבוים
(האדמו"ר מסאטמאר)

יוסף גרינוואלד
(האדמו"ר מפאפא זצ"ל)

יעקב קמנצקי
(ר"י תורה ודעת)

יעקב יצחק רודערמאן
(ר"י נר ישראל בבאלטימור)

הק' **ישראל אברהם פארטיגול**
בהרהגה"צ
ר' **אליעזר זוסיא** זצ"ל
(האדמו"ר מסקולען)

קריאה קדושה מגדולי הדור שליט"א

אל מע"כ הרבנים הגאונים מנהלי ומשגיחי וראשי הישיבות
הק' מרביצי תורה וי"ש בישראל — ה' עליהם יחיו.

חיים ברכה ושלו'.

הנה אחרי שבעווה"ר נתפשטה לאחרונה הטומאה הנוראה של הנז"ל רח"ל ע"י החופשים המסיתים והמדיחים למיניהם שר"י, המשתדלים לצוד את הצעירים ברשתם, ובעווה"ר הרעילו את האויר, וגם בין בחורי ותלמידי הישיבות הק' כבר נמצאו כמה אשר נצדו ר"ל ברשתם רשת הטומאה, ולזאת נתאספנו בראשות גדולי הרבנים וראשי הישיבות ומנהלים, ואחרי מו"מ באנו לידי החלטה להתקין תקנות אלו בכל הישיבות הק', גם נתוסף אח"ז כמה תקנות טובות לתועלת הישיבות הק'.

ומצאנו לחובה להנהיג תקנות אלו בכל הישיבות הק'.

ובקשתנו שטוחה מלפני הדרת כ"ת לקבל תקנות אלו ולהשתדל להנהיגם בפועל.

קונטרס זה, וכמו כן שאר קונטרסים בעניני קדושה וחיזוק הדת שיצא לאור ע״י הוועד למען קדושת ישראל בהשתדלות כ״ק מרן האדמו״ר מסקולען זצוק״ל, יכולים להשיג אצל הוועד להוצאת ספרי רבינו מסקולען זצ״ל

Vaad L'hotzoas Sifrei Rabeinu

Mr. **David Kahan** President

c/o Mr. Weiss

115 Division Av. Apt. 2-H

Brooklyn N. Y. 11211

(718) 384-2839

סידור האותיות הדפים והלוחות

בבית דפוס ״משובח״

בהנהלת שלמה יצחק א. ווייס

(718) 384 — 2839 — 522 — 0710

בעזהי"ת ש"

קונטרס התקנות

לרומם כבוד הישיבות וקרן התורה וקדושת ישראל בהישיבות הק'

נערך ע"י

כ"ק האדמו"ר הרה"ק אוהב ישראל

מרן **אליעזר זוסיא פורטיגול** זצוקללה"ה

מסקולען

בהתייעצות עם גדולי הרבנים והאדמורי"ם וראשי הישיבות שליט"א

קונטרס זה הוכן לדפוס תיכף אחרי הסתלקות כ"ק האדמו"ר מסקולען זצוק"ל

ומחמת סבות טכניות נתאחרה עד עתה

וכעת יצא לאור ע"י וועד למען קדושת ישראל בארה"ב

אשר נתיסד ע"י כ"ק האדמו"ר מסקולען זצוק"ל

חודש תמוז תשמ"ה

קונטרס זה מיועד אך ורק לראשי ישיבות ורבנים ומנהלים ומשגיחי הישיבות הק'.